

Aleg 1173

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego zgodnie ze sprawozdaniem dyrekcji wykazuje, że wielu zgłaszających się, pomimo dostatecznej kwalifikacji dla braku miejsca nie mogło być przyjętych do zakładu Czernichowskiego. Objaw ten od długiego szeregu lat się powtarza. Jestto niewątpliwym dowodem, że jedna średnia szkoła rolnicza w naszym kraju o wybitnym charakterze rolniczym nie wystarcza, by liczne jednostki znalazły możliwość nabycia odpowiedniego wykształcenia w upatrzonym dla siebie zawodzie, któremu z całym zamiłowaniem pragnęłyby się oddać.

Trudność wystarczającego umieszczenia dla pragnących nabyć fachowego wykształcenia tem więcej jest pożałowania godną, ileże w dzisiejszych czasach wobec wielkiego postępu w dziedzinie rolnictwa uprawa roli i pokrewnych z nią związanych działów nie może być bez szkody po dyletancku traktowaną i wymaga fachowej wiedzy, która obecnie daje jedynie możliwość korzystnego wyniku. Toteż niejednokrotnie myśl utworzenia drugiej średniej szkoły rolniczej w kraju bywała poruszana — a przed 22 laty znalazła swój wyraz w uchwale sejmowej z d. 29. listopada 1890 r.

Uchwałą tą Sejm uznał założenie średniej szkoły rolniczej w Tarnopolu lub jego okolicy za wskazane i pożądanę i w tym celu polecił Wydziałowi krajowemu, by po zbadaniu korzystnego jej umieszczenia i po porozumieniu ze stronami interesowanemi na najbliższej sesji przedłożył Sejmowi na kosztorysie oparty i dokładnie opracowany projekt takiej szkoły.

Wydział krajowy jednak polecenia tego prawdopodobnie dla ważnych powodów nie wykonał, pomimo, że sprawa ta kilkakrotnie w sprawozdaniach Komisji gospodarstwa krajowego przypominała bywała a przy obradach w Sejmie nieprzychylnych uwag nie wywoływała. Komisya gospodarstwa krajowego pragnąc tę sprawę naprzód posunąć, zwróciła w swem sprawozdaniu z d. 9. listopada 1905 r. uwagę Wydziału krajowego na fundacyę śp. Kaliksta Hohendorfa jako taką, która mogłaby być użytą nawet bez naruszenia intencji aktem fundacyjnym zmarłego objętej, n. p. drogą dzierżawy, z której dochody pomnażające fundusz dałyby możliwość przekształcenia w przyszłości średniej szkoły na wyższą szkołę rolniczą. Gdy jednak zawiadowcą i zarządcą rzeczony fundacyi jest c. k. Namiestnictwo, przeto jedynie przy jego życzliwym współdziałaniu z Wydziałem kra-

jowym sprawa ta z korzyścią dla nauki zawodowej rolniczej i dla rolnictwa w kraju mogłaby być załatwioną. Byłoby więc pożądanem, by Wydział krajowy nawiązał odpowiednie rokowania z c. k. Namiestnictwem.

W tym celu Komisya gospodarstwa krajowego przedkłada odnośny wniosek. W dalszym ustępie Wydział krajowy podnosi z ubolewaniem, że szkoła Czernichowska ma do czynienia z materyałem dostatecznie nieprzygotowanym i nierównomiernie uzdolnionym. Niekorzystny ten objaw uważać można również za wskazówkę, że trudność w uzyskaniu umieszczenia w jedynym takim zakładzie z ograniczoną ilością uczniów nie może zachęcać młodzieży lepiej kwalifikowanej pod względem naukowym do starań o przyjęcie, gdy dostęp do Czernichowa trudny i niepewny. Bardziej uzdolnieni widząc tę trudność i nie chcąc się narazić na niepewną szansę przyjęcia, wolą zrezygnować z kształcenia się w sympatycznym dla siebie zawodzie i wybierają inny, jakkolwiek mniej pońetny, lecz otwierający możliwie korzystniejsze widoki na przyszłość. Przy rozszerzeniu warunków dających dostęp do źródła nauki rolniczej, materyał obecnie niedostatecznie przygotowany może być zastąpionym lepszym t. j. przewyższającym go zdolnościami z niewątpliwą korzyścią dla wiedzy rolniczej.

W licznych także wypadkach najlepiej nawet kwalifikowana młodzież widzi wielkie utrudnienie w możności korzystania z zakładu Czernichowskiego — a to z powodu znacznego kosztu przewyższającego własne środki majątkowe. Ubożsi uważają też dostęp do zakładu za niemożliwy do uzyskania o własnych siłach, gdyż nieliczne miejsca funduszowe nie wystarczają do ich obdzielenia. Komisya gospodarstwa krajowego jest więc zdania, że wydatniejsze pomnożenie takich miejsc funduszowych jest wskazane i że pieniądze na tak pożyteczny cel znaleźć się powinny. W tym celu Komisya gospodarstwa krajowego przedstawia Wysokiemu Sejmowi rezolucyę wzywającą Wydział krajowy do obmyślenia środków, któreby wydatne pomnożenie miejsc funduszowych dla wychowanków zakładu Czernichowskiego zapewniły.

Uzupełnienie grona nauczycielskiego wyborem dwu poważnych sił uznaje Komisya gospodarstwa krajowego za zarządzenie bardzo korzystne.

Proponowane przez Wydział krajowy podwyższenie poborów grona nauczycielskiego uznaje Komisya gospodarstwa krajowego również za zupełnie uzasadnione a to nietylko ze względu na ponawiane od lat kilku przedstawienia Kuratorji szkoły i na trudności znalezienia odpowiednich sił nauczycielskich przy skromnych warunkach — lecz raczej ze względu na drożyznę i z niej wynikające potrzeby codziennego życia.

Załatwienie sprawy personalnej prof. Dr. Dziamy po myśli §. 10. statutu emerytalnego z r. 1889 uznaje Komisya gospodarstwa krajowego za słuszną z uwagą, że w tym wypadku drogę łaski możnaby zastąpić wyraźnem brzmieniem odnośnego statutu.

Z przyznaniem P. Kazimierzowi Bilińskiemu *veniae aetatis* zgadza się Komisya gospodarstwa krajowego — i zgadza się także na wstawienie w budżet na r. 1912 nadzwyczajnego kredytu w kwocie 3.083 K na konieczne i pilne roboty adaptacyjne w budynkach zakładowych.

Wybudowanie domu mieszkalnego dla lekarza zakładowego jest tem więcej ekonomicznie wskazane, ileżę żądania czynszów w wynajętych domach z każdym rokiem są bardziej wygórowane. Przy kosztach tej budowy Wydział krajowy będzie zupełnie uprawnionym do żądania od c. k. Rządu udziału w pokryciu kosztów budowy stanowiącej całość w uposażeniu szkoły. W tym względzie Komisya gospodarstwa krajowego zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego przedkłada go Wysokiemu Sejmowi do zatwierdzenia.

F o l w a r k.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o folwarku uznaje Komisya gospodarstwa krajowego za uzasadnione lokalnymi stosunkami i potrzebami.

Na podstawie powyższego sprawozdania Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie za rok szkolny 1910/11.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wybudowania domu mieszkalnego dla lekarza zakładowego w Czernichowie kosztem 24.000 koron i na ten cel wstawia do Rubr. X-tej budżetu krajowego na r. 1912, jako pierwszą ratę budowlaną kwotę 12.000 koron.

3. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przyczynił się subwencją odpowiedniej wysokości do kosztów postawienia domu mieszkalnego dla lekarza zakładowego w Czernichowie.

4. Sejm zmienia dotychczasowe pobory dyrektora, kapelana i nauczycieli krajowej średniej szkoły rolniczej w Czernichowie.

Począwszy od r. 1912 wynosić będzie przy tej samej płacy:

a) u dyrektora dodatek aktywalny o rocznych ośmiuset (800) koronach i prawo do uzyskania pięciu dodatków pięcioletnich każdy po sześćset (600) koron rocznie;

b) u kapelana i profesorów: płaca roczna trzy tysiące sześćset (3.600) koron, dodatek aktywalny sześćset (600) koron, dodatki pięcioletnie pozostają niezmienione.

5. Sejm przyznaje Dr. Leszkowi Dziamię, b. nauczycielowi krajowej szkoły rolniczej w Czernichowie emeryturę o rocznych 1.680 koronach, płatnych począwszy od dnia 1-go lutego 1910 r.

6. Sejm przyznaje *veniam aetatis* Kazimierzowi Bilińskiemu prowizorycznemu nauczycielowi instruktorowi do robót praktycznych i zarządcy folwarku w Czernichowie.

7. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by wdrożył rokowania z c. k. Namiestnictwem w celu zużytkowania fundacyi śp. Kaliksta Hohendorfa na tymczasowe umieszczenie w Szutromińcach średniej szkoły rolniczej aż do chwili, gdy fundusze na jej przeistoczenie na główną szkołę rolniczą okażą się wystarczającymi.

8. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by po obmyśleniu odpowiednich środków pieniężnych starał się o wydatniejsze pomnożenie miejsc funduszowych dla zakładu Czernichowskiego.

Przewodniczący:

Schnell.

Sprawozdawca:

Vivien.

